

MAAILMANKANSALAISEN KYPSYYSKOE
VÄRLDSMEDBORGARENS MOGNADSPROV
GLOBAL CITIZENSHIP MATURITY TEST

svomen yk lutto

VÄRLDS- MEDBORGARENS MOGNADSPROV

Handbok för handledare

svomen yk lutto

Publicerad av
Finlands FN-förbund
Tölötorosgatan 2 B, 4 vån.
00260 Helsingfors
www.ykliitto.fi

Text: Paula Havu
Arbetsgrupp: Rosa Puhakainen-Mattila, Katja Lehtola, Marianne Leimio, Heli Mäkipää,
Mirka Kartano, Ulla Lehtonen
Layout: Again Design
Tryck: Sälekarin Kirjapaino Oy, Somero, 2009
Översättning: Petra Nysten/QRISP

ISSN 0789-919X
ISBN 978-952-9694-67-9

Att bli en världsmedborgare är en process. Det innebär att bry sig, påverka och ta sitt ansvar. Men först och främst är det frågan om att tro på sig själv och att kunna samarbeta med andra.

Den här handboken...

beskriver vad Världsmedborgarens mognadsprov är och hur du kan handleda dina elever i att avlägga mognadsprovet. Världsmedborgarens mognadsprov är en studiehelhet i internationalism som vem som helst kan avlägga. Det är möjligt att avlägga mognadsprovet individuellt eller parvis, i lågstadiet även som grupparbete. Mognadsprovet kan ingå som en del av studierna eller avläggas som en självständig helhet.

Den här handboken beaktar olika åldersgrupper och det finns skilda instruktioner för låg- och högstadiet, för studerande på andra stadiet samt för högskole- och vuxenstuderande. För den som avlägger mognadsprovet finns en skild broschyr som beskriver provet mer allmänt. Handledarens uppgift att hjälpa och handleda eleven att utföra arbetet i enlighet med instruktionerna i den här handboken.

Finlands FN-förbund utbildar årligen handledare för Världsmedborgarens mognadsprov. Kolla vår webbplats för att se när följande utbildning inom din region ordnas. Vi svarar gärna även på andra frågor som handlar om att avlägga provet. På Finlands FN-förbunds webbplats hittar du också instruktioner för att avlägga mognadsprovet och för handledning http://www.ykliitto.fi/kouluttaa/varldsmedborgarens_mognadsprov.

Innehållsförteckning

	1. Vad är Världsmdeborgarens mognadsprov?.....	5
	2. Vad består mognadsprovet av?	6
	3. Målsättningarna för mognadsprovet enligt målgrupp.....	8
	3.1. Den grundläggande utbildningen (lågstadium och högstadium).....	8
	3.2. Studerande på andra stadiet (gymnasier och yrkesläroanstalter)	11
	3.3. Högskolor och vuxenutbildning/vuxenstuderande.....	13
	4. Att avlägga mognadsprovet.....	15
	4.1. Hur välja ämne?.....	15
	4.2. Varifrån kan man börja undersökningen?.....	16
	4.3. Vilken form kan mognadsprovet ha?.....	18
	4.4. Hur ska källor anges?	21
	5. När arbetet är klart	23
	Bilagor	
	Bilaga 1 Till stöd för självutvärderingen	25
	Bilaga 2 Blankett för självutvärdering.....	26
	Bilaga 3 Frågelista för olika nivåer.....	27
	Bilaga 4 Läroplanen och Världsmdeborgarens mognadsprov	28

Vad är Världsmedborgarens mognadsprov?

Världsmedborgarens mognadsprov (VMM, på finska förkortat MKK) är en studiehelhet i internationalism som FN-förbundet erbjuder. Vem som helst som är intresserad kan avlägga provet. Den som avlägger Världsmedborgarens mognadsprov bekantar sig under processen med ett tema som anknyter till internationalism. Provet kan avläggas individuellt, parvis eller som grupp-
arbete.

Den studerande fördjupar sin kunskap och förståelse för det valda ämnet genom att undersöka det ur olika infallsvinklar. Den som avlägger provet lär sig upptäcka samband mellan saker samt att identifiera individens ansvar och sina egna möjligheter att påverka.

Att avlägga Världsmedborgarens mognadsprov sporrar till att mångsidigt söka information, att utvärdera sin egen inläring samt att dela med sig av den kunskap man fått. Genom arbetet lär sig den studerande även att utvärdera sitt eget sätt att arbeta och att följa upp inlärningsprocessen.

Mognadsprovet lämpar sig väldigt bra att avläggas som en del av undervisningen i skolor och vid läroanstalter. Mognadsprovet kan vara en valbar kurs, ett projekt- eller slutarbete eller så kan det ersätta delar av en studiehelhet. Om eleven till exempel

förbereder sig för ett nationellt Modell-FN eller om det finns en klubb för Modell-FN i er skola, så stöder mognadsprovet på ett ypperligt sätt elevens förberedelser för mötet. Mer information om Modell-FN finns på Finlands FN-förbunds webbplats.

Det har varit möjligt att avlägga Världsmedborgarens mognadsprov sedan år 1994, då en del av Finlands Unescoskolor fungerade som testgrupp för metoden. Fram till år 2008 har fler än 2300 studerande avlagt mognadsprovet, allt från grundskoleelever till vuxna. Mognadsprov har avlagts såväl inom den grundläggande utbildningen, i gymnasier, inom yrkesutbildningen och inom vuxenutbildningen som genom att det utgjort en del av högskolestudier. Också många enskilda studerande och personer har avlagt provet.

Vad består mognadsprovet av?

Världsmedborgarens mognadsprov består av fyra delområden: en dagbok, en undersökning, en aktivitet och en självutvärdering.

Dagboken

Världsmedborgarens mognadsprov inleds med en dagbok, i vilken man gör anteckningar under hela projektets gång. Den första anteckningen görs då arbetet inleds och den sista då det avslutas. Dagboken utgör en av de viktigaste delarna i mognadsprovet och man bör satsa på den. Dagboken kan vara personlig och måste inte visas för handledaren.

I dagboken antecknas under processens gång reflektioner över vad man lärt sig, hur arbetet framskridit och vilka tankar det väckt. I den kan man samla intressanta nyheter och artiklar, då fungerar dagboken samtidigt som en mediedagbok. Dessutom kan man anteckna egna kommentarer till nyheter i dagboken.

Det är bra att komma ihåg kritisk mediekompetens då man följer med media. I dagboken kan man anteckna sina tankar om det budskap som media förmedlar, vem som kommer till tals i artikeln och vem som syns på bilderna. Speciellt intressant kan vara att fundera på vem som inte syns eller vad som inte sägs och varför det är så. Att analysera sina egna tankar är en viktig del av dagboken.

Undersökningen

I undersökningen analyseras det valda ämnet så mångsidigt som möjligt ur olika infallsvinklar och med hjälp av olika informationskällor. Ämnet begrundas ur ett internationellt, nationellt, lokalt och personligt perspektiv.

Resultatet av undersökningen är oftast en skriftlig framställning om det valda ämnet. Det kan också vara en sammanfattning av resultaten av olika metoder, såsom intervjuer och artikelreferat. Det är viktigt att dokumentera undersökningsdelen omsorgsfullt och tydligt samt att fästa uppmärksamhet vid referenser.

Aktiviteten

Att använda och sprida den införskaffade kunskapen är en viktig del av Världsmedborgarens mognadsprov. Målet är att å andra förmedla den information man samlat. Aktiviteten kan innebära information, en kort lektion, en basar, en välgörenhetstillställning eller konst. Den kan till exempel vara ett föredrag i klassen, en utställning i skolans bibliotek, en artikel i lokaltidningen eller en föreställning som baserar sig på temat. Aktiviteten behöver inte utföras ensam, den kan utföras tillsammans med någon annan som avlägger mognadsprovet eller med någon utomstående.

Aktivitetdelen inkluderar en skriftlig beskrivning som presenterar den aktivitet man utfört. Det är viktigt att komma ihåg vad man gjorde och var man gjorde det, möjliga andra deltagare, vilken respons aktiviteten fick samt sina egna tankar kring aktiviteten.

Självutvärderingen

Att utvärdera sitt eget arbete är den sista delen i att avlägga Världsmedborgarens mognadsprov. Då arbetet är klart skriver man en självutvärdering i vilken man analytiskt utvärderar hur processen forskridit, dess olika skeden och sin egen inläring. När man gör självutvärderingen är det bra att läsa igenom dagboken på nytt och dra sig till minnes hur det kändes i olika skeden av arbetet.

Målsättningarna för mognadsprovet enligt målgrupp

Vem som helst kan avlägga mognadsprovet, vilket innebär att åldersfördelningen kan vara väldigt bred. Därför har vi definierat olika målsättningar för olika målgrupper. Arbetets struktur är likadan för alla och arbetet bör innehålla alla de perspektiv som krävs för mognadsprovet.

Ämnet kan avhandlas på olika sätt beroende på den studerandes ålder och egna förutsättningar. Det innebär att målsättningarna för den som avlägger provet beror på vilka färdigheter hon eller han har. Även specialgrupper kan avlägga mognadsprovet genom att nedanstående målsättningar tillämpas så att de passar målgruppen.

3.1. Den grundläggande utbildningen (lågstadiet och högstadiet)

Elever i lågstadieåldern kan med handledarens hjälp fördjupa sig i ett ämne som intresserar dem och förverkliga en undersökning lik mognadsprovet. När metoderna väljs och när undersökningen görs bör elevens egna förutsättningar beaktas. De bör förverkligas så som de bäst lämpar sig för ifrågavarande elevs färdigheter. Därför erbjuder vi inte endast ett sätt att avlägga provet på, utan försöker genom exempel och idéer erbjuda många

olika sätt att förverkliga arbetet. Strukturen och vissa riktlinjer är desamma för alla, men arbetet bör spegla personen som gjort det.

Målsättningar för lågstadiet

Dagboken

I dagboken kan barnen fritt beskriva hur arbetet framskrider och sina egna tankar. Genom att göra anteckningar i dagboken alltid då man arbetar med projektet blir dagboksskrivandet regelbundet. I dagboken kan eleven också rita sina egna tankar om det känns svårt att uttrycka dem med ord. En gemensam dagbok som cirkulerar i klassen kan fungera bra för yngre världsmedborgare, speciellt om mognadsprovet utförs som ett gemensamt projekt i hela klassen.

Undersökningen

För lågstadieelever kan kunskapen från forskning vara ytligare och informationskällorna mer begränsade än de som äldre elever använder sig av. I lågstadiet kan till exempel hela klassen tillsammans utföra undersökningen, vilket gör det lättare för eleven att fördjupa sig i ett mindre delområde. Materialet för undersökningen kan mycket väl bestå av intervjuer med skolans personal, andra elever eller släktingar. Det rekommenderas att eleven även läser lokaltidningen och beaktar sig med några webbplatser som är re-

levanta för undersökningen. Man kan inkludera tidningsurklipp, artiklar och annat material i dagboken, då fungerar den också som en mediedagbok. För lågstadielever som avlägger mognadsprovet är det tillräckligt att de bekantar sig med den litteratur som finns i skolan eller på närbiblioteket.

Aktiviteten

Målsättningen med aktivitetsdelen är att dela med sig av och förmedla det man lärt sig under provet. Det är bra att handleda barnen till att lägga märke till sina egna möjligheter att påverka. Endast fantasin sätter gränser för lågstadielevernas aktiviteter. Det är bra att uppmuntra unga elever att hitta på personliga och kreativa aktiviteter. Aktivitetsdelen kan förverkligas tillsammans med klassen till exempel som en pjäs eller en morgonsamling. Klassen kan rita eller skriva i skolans tidning, om det finns en sådan, eller ordna en utställning i någon av skolans korridorer. En basar eller någon sorts välgörenhetstillställning passar även bra som gemensamt projekt för hela klassen. Eleverna kan även hålla mer traditionella föredrag om läraren anser att det är den bästa formen av aktivitet.

Självutvärderingen

Det är bra att öva självutvärdering med unga elever. Eleverna kan antingen skriva utvärderingen själva eller så kan handledaren från listan som finns som bilaga (*bilaga 1*) välja de frågor som passar för åldersgruppen. För de allra yngsta kan handledaren använda blanketten för självutvärdering (*bilaga 2*). Målet

med självutvärderingen är att fundera över hela arbetsprocessen och vad arbetet lärde en. Det skulle vara bra att även fundera över annat än bara den nya kunskap som man fått om ämnet.

Arbetets omfattning

Hur länge arbetet tar kan variera från en månad till flera. En undersökning som pågår länge är mer bildande för den som utför arbetet och ger tid att utveckla de egna tankarna, men mognadsprovet kan också utföras som en kortare studiehelhet. En del elevers tålamod, speciellt i den här åldern, räcker inte till för att utföra en lång undersökning. Handledaren bör därför, med hänsyn till målgruppen, definiera hur länge arbetet ska pågå och hur mycket tid eleven ska lägga på det. För lågstadielever är det bra att använda flera veckor för att avlägga provet. Arbetet behöver ändå inte pågå längre än en månad.

Målsättningar för högstadiet

Dagboken

Eleven bör regelbundet göra anteckningar i dagboken. Den första anteckningen görs då arbetet inleds och den sista då det avslutas. Dagboken avspeglar de känslor personen som avlägger provet har under arbetets gång och beskriver hur arbetet fortskrider i olika skeden. Det lönar sig att betona att man ska skriva dagbok under hela processen. Under processens gång antecknas i dagboken reflektioner över hur arbetet framskrider, över vad man lärt sig, vilka tankar arbetet väckt samt hurdan information man fått från me-

dia om det valda ämnet. I dagboken kan man samla intressanta nyheter och artiklar, desutom kan man anteckna de egna tankar som väckts av nyheterna. På det här sättet fungerar dagboken även som en mediedagbok. För högstadieeleverna bör kritisk mediekompetens betonas. I dagboken kan eleven anteckna de egna tankarna om vilket budskap media förmedlar, vem som kommer till tals i artikeln och vem som syns på bilderna. Speciellt intressant kan vara att fundera på vem som inte syns eller vad som inte sägs och varför det är så. Att analysera sina egna tankar är en viktig del av dagboken.

Dagboken kan vara mycket personlig och rädslan för att handledaren ska läsa den kan begränsa att eleven skriver dagbok. För att eleverna ska våga skriva öppet om sina känslor och tankar behöver handledaren inte nödvändigtvis se vad eleven skrivit, bara hon eller han försäkras om att dagboken har rätt struktur. Dagboken är i första hand till för den studerande och hjälper henne eller honom att utvärdera processen och utvecklas under arbetets gång.

Forskning

Högstadieelever kan redan effektivt arbeta självständigt och man kan förvänta sig av dem att de tar egna initiativ. Man kan även förvänta sig att eleverna mångsidigt bekantar sig med informationen och att de har en djup infallsvinkel på undersökningen. För en del unga kan det passa bättre att arbeta i grupp än att arbeta självständigt. Handledarens uppmuntrande och stödjande roll är viktig. Undersökningsmaterialet kan vara bredare och mer vetenskapligt än det är för lågstadieele-

ver. Handledaren bör uppmuntra eleverna till att på ett mångsidigt sätt följa med media. Det rekommenderas att eleven förutom lokaltidningen även följer med nationella och till och med internationella tidningar.

Man bör förhålla sig kritiskt till internet som informationskälla och det är bra att styra högstadieelever till pålitliga och sakliga webbplatser. Utbudet i skolans bibliotek eller närbiblioteket erbjuder inte nödvändigtvis tillräckligt mångsidig och aktuell information, så det kan vara ett bra alternativ att beställa fjärrlån eller använda andra alternativa litteraturkällor. Intervjuer med klasskamrater, skolans personal eller andra i den egna näromgivningen lämpar sig väl för högstadieelever och eleverna kan också uppmuntras att göra enkäter till olika organisationer eller andra expertinstanser eller sakkunniga. Då unga ska söka och behandla information är ett kritiskt förhållningssätt viktigt.

Aktiviteten

Målsättningen med aktivitetsdelen är att dela med sig av och förmedla det man lärt sig under provet. Det är bra att även handleda ungdomarna att lägga märke till sina egna möjligheter att påverka. Det finns väldigt många olika sätt att förverkliga aktiviteterna för elever i högstadiet. Oftast är det bara fantasin som sätter gränser. Det är bra att uppmuntra unga att hitta på personliga och kreativa aktiviteter. Aktiviteten kan bestå av en traditionell föreläsning, men det går även att tillsammans med klassen ordna en basar eller någon välgörenhetstillställning. Klassen eller enskilda elever kan skriva något i skolans tidning eller skriva en insändare i

lokaltidningen. Man kan ordna en utställning av elevernas egna alster i skolans korridorer, om de under arbetets gång gjort en plansch eller någon annan visuell produkt.

Självutvärderingen

Självutvärderingen är en viktig del av högstadiееlevernas mognadsprov. Utvärderingen hjälper den studerande att bearbeta processen och fördjupa inlärningsupplevelsen. I självutvärderingen analyserar man hur processen framskridit, dess olika skeden och vad man själv lärt sig. När man gör självutvärderingen är det bra att läsa igenom dagboken på nytt och dra sig till minnes hur det kändes i olika skeden av arbetet. Frågelistan som finns bifogad (*bilaga 1*) kan användas som hjälpmedel vid självutvärderingen.

Arbetets omfattning

Arbetet kan räcka en till flera månader. En undersökning som pågår länge är mer bildande för den som utför arbetet och ger tid att utveckla de egna tankarna, men mognadsprovet kan också utföras som en kortare studiehelhet. En del elevers tålamod, speciellt i den här åldern, räcker inte till för att utföra en lång undersökning. Handledaren bör därför, med hänsyn till målgruppen, definiera hur länge arbetet ska pågå och hur mycket tid eleven ska lägga på det.

3.2. Studerande på andra stadiet (gymnasier och yrkesläroanstalter)

I gymnasiet kan mognadsprovet vara en skild kurs. Inom yrkesutbildningen kan mognadsprovet anknyta till de aktuella teman och gemensamma studier som finns i läroplanerna. Mognadsprovet lämpar sig ypperligt att avläggas som ett samarbete mellan olika ämnen. Studerande på andra stadiet kan i allmänhet avlägga provet självständigt, även om processen blir mer givande i grupp då man kan utbyta tankar och diskutera, vilket hjälper eleven att göra arbetet. Till handledarens en roll hör att sporra och uppmuntra till kritiskt tänkande.

Dagboken

Eleven bör regelbundet göra anteckningar i dagboken. Den första anteckningen görs då arbetet inleds och den sista då det avslutas. Dagboken avspeglar de känslor personen som avlägger provet har under arbetets gång och beskriver hur arbetet fortskrider i olika skeden. Det lönar sig att betona att man ska skriva dagbok under hela processen. Under processens gång antecknas i dagboken reflektioner över hur arbetet framskrider, över vad man lärt sig, vilka tankar arbetet väckt samt hurdan information man fått från media om det valda ämnet. I dagboken kan man samla intressanta nyheter och artiklar, dessutom kan man anteckna de egna tankar som väckts av nyheterna. På det här sättet fungerar dagboken även som en mediedagbok. I dagboken kan man anteckna sina tankar om det budskap som media förmedlar, vem som kommer

MÅLSÄTTNINGARNA FÖR MOGENHETSPROV

till tals i artikeln och vem som syns på bilderna. Speciellt intressant kan vara att fundera på vem som inte syns eller vad som inte sägs och varför det är så. Att analysera sina egna tankar är en viktig del av dagboken.

Dagboken fungerar som ett sätt att uttrycka sig själv och i dagboksskrivandet borde även en kritisk granskning av ny information betonas. Handledaren behöver inte nödvändigtvis ens se dagboken om eleven vill hålla dagbokens innehåll för sig själv. Avsikten med dagboken är att eleven fritt ska kunna anteckna de tankar som ämnet gett upphov till och de känslor som väckts under arbetets gång. Dagboken kan vara mycket personlig och rädslan för att handledaren ska läsa den kan begränsa att eleven skriver dagbok. Dagboken är i första hand till för den studerande och hjälper henne eller honom att utvärdera processen och utvecklas under arbetets gång.

Undersökning

Av en studerande i den här åldern kan man redan förutsätta en kritisk ansats. Informationskällorna är mycket mångsidigare än inom den grundläggande utbildningen. Studerande på andra stadiet bör leta information från internationella källor och följa med vad som händer i världen. Den studerande bör söka litteratur i såväl närbiblioteket som vid behov på andra orter eller i universitetens bibliotek. Bra sätt att samla information är att kontakta olika organisationer och sakkunniginstanser och få information av dem genom intervjuer eller enkäter. Speciell uppmärksamhet bör fästas vid hur källhänvisningar görs. På internet kan man leta

upp publikationer och artiklar som handlar om ämnet samt andra nyttiga webbplatser. Av undersökningen förutsätts att ämnet behandlas ingående och mångsidigt samt att man bearbetar sina egna tankar. Det begreppsliga tänkandet har hos studerande på andra stadiet redan utvecklats till samma nivå som hos vuxna, vilket är bra att ta i beaktande också då undersökningen bedöms. Då unga ska söka och behandla information är ett kritiskt förhållningssätt viktigt.

Aktiviteten

Målsättningen med aktivitetsdelen är att dela med sig av och förmedla det man lärt sig under provet. Det är bra att även handleda ungdomarna att lägga märke till sina egna möjligheter att påverka. Det finns väldigt många olika sätt att förverkliga aktiviteten. Oftast är det bara fantasin som sätter gränser. Det är bra att uppmuntra unga att hitta på personliga och kreativa aktiviteter. Aktiviteten kan bestå av ett traditionellt föredrag, men eleverna kan även i smågrupper tillsammans ordna en basar eller välgörenhetstillställning. De studerande kan skriva något i skolans tidning eller en insändare i lokaltidningen. Man kan ordna en utställning av elevernas alster i skolans korridor om de under arbetets gång gjort en plansch eller någon annan visuell produkt.

Självutvärderingen

Självutvärderingen är en viktig del av mognadsprovet. Utvärderingen hjälper den studerande att bearbeta processen och fördjupa inlärningsupplevelsen. I självutvärderingen

analyserar man hur processen framskridit, dess olika skeden och vad man själv lärt sig. När man gör självutvärderingen är det bra att läsa igenom dagboken på nytt och dra sig till minnes hur det kändes i olika skeden av arbetet. Frågelistan som finns bifogad (*bilaga 1*) kan användas som hjälpmedel vid självutvärderingen.

Arbetets omfattning

Arbetet kan räckta en till flera månader. Mognadsprovet lämpar sig att avläggas till exempel som en kurs eller som en ämneshelhet. En undersökning som pågår länge är mer bildande för den som utför arbetet och ger tid att utveckla de egna tankarna, men mognadsprovet kan också utföras som en kortare studiehelhet. En del studerande har inte tillräckligt med tålamod för att göra en lång undersökning, men av representanter för den här åldersgruppen kan man kräva en undersökning som tar minst en månad. På det sättet hinner inläringen komma igång ordentligt och arbetets djup och bredd är lättare att få att motsvara de krav som fastställts för mognadsprovet.

3.3. Högskolor och vuxenutbildning/ vuxenstuderande

Världsmedborgarens mognadsprov passar innehållet i ämnena vid så gott som varje högskola och fakultet. Hur mognadsprovet läses tillgodo kommer man överens om skilt inom läroanstalten, beroende på hur omfattande arbetet är. Världsmedborgarens mognadsprov fungerar ypperligt även som en del av internationellt studentutbyte. Det är möjligt att avlägga provet individuellt, men arbetet är mer givande om det ges möjlighet till diskussion och då man får stöd i olika skeden av utförandet. Handledaren kan vid behov uppmuntra och handleda under arbetet.

Dagboken

Eleven bör regelbundet göra anteckningar i dagboken. Den första anteckningen görs då arbetet inleds och den sista då det avslutas. Dagboken avspeglar de känslor personen som avlägger provet har under arbetets gång och beskriver hur arbetet fortskrider i olika skeden. Under processen antecknar man sina reflektioner över hur arbetet framskridit, vad man lärt sig, vilka tankar arbetet väckt och hurdan information media förmedlat. Att analysera sina egna tankar är en viktig del av dagboken. Om den studerande avlägger mognadsprovet som ett självständigt projekt utan hjälp av en handledare, så kan dagboken också fungera som diskussionspartner.

Dagboken fungerar som ett sätt att uttrycka sig själv och i dagboksskrivandet borde även en kritisk granskning av ny information betonas. Dagboken är i första hand till för den

studerande och hjälper henne eller honom att utvärdera processen och utvecklas under arbetets gång.

Forskning

Av vuxenstuderande förutsätts en kritisk ansats, kritisk informationssökning och kritisk användning av information. Det är viktigt för mognadsprovet att arbetet är välstrukturerat och källhänvisningarna korrekt gjorda. Mognadsprovet kan avläggas som examensarbete eller som en annan sorts undersökning. Provet fungerar ypperligt som grund för att fördjupa sig i forskningsmetodik och kan stöda till exempel ett examensarbete eller en gradu. Information borde sökas mångsidigt från olika slags media, artiklar och publikationer, universitetsbibliotek, annan forskning, genom intervjuer eller enkäter samt genom att tillämpa allt det som den studerande hittills lärt sig. Av undersökningen förutsätts att ämnet behandlas ingående och mångsidigt samt att man bearbetar sina egna tankar. Ett kritiskt förhållningssätt är viktigt då man söker och bearbetar information.

Aktiviteten

Målsättningen med aktivitetsdelen är att dela med sig av och förmedla det man lärt sig under provet. Det finns väldigt många olika sätt att förverkliga aktiviteten. Oftast är det bara fantasin som sätter gränser. Det är bra om aktivitetsdelen präglas av den person som utför den. Man kan förevisa sin forskning för andra genom en föreläsning eller presentation. Man kan göra en affisch eller ett konstverk av mognadsprovet. Aktiviteten kan även innebära att man deltar i någon

kampanj, någon lokal tillställning eller något publikt evenemang.

Självutvärderingen

Självutvärderingen är en viktig del av mognadsprovet. Utvärderingen hjälper den studerande att bearbeta processen och fördjupa inlärningsupplevelsen. I självutvärderingen analyserar man hur processen framskridit, dess olika skeden och vad man själv lärt sig. När man gör självutvärderingen är det bra att läsa igenom dagboken på nytt och dra sig till minnes hur det kändes i olika skeden av arbetet. Frågelistan som finns bifogad (*bilaga 1*) kan användas som hjälpmedel vid självutvärderingen.

Arbetets omfattning

Arbetets omfattning kan bestämmas utifrån hur studerande får det tillgodoräknat.Handledaren och den studerande kan tillsammans bestämma hur mycket tid som avsätts för undersökningen. Tidsramarna kan också bero på hur ofta det är möjligt att jobba med mognadsprovet.

Att avlägga mognadsprovet

Då någon beslutit att avlägga mognadsprovet, ska den börja med att anmäla sig på Finlands FN-förbunds hemsidor (<http://www.ykliitto.fi/kouluttaa/mkk>). Handledarens roll under mognadsprovet är viktig, men beroende på i vilken ålder den som ska avlägga provet är, varierar handledarens roll i utförandet (*se målsättningar*). Elever inom den grundläggande utbildningen behöver ännu mycket handledning i arbetets alla olika skeden, men av studerande på andra stadiet och vid högskolor kan man förvänta sig mer självständigt arbete.

Det är bra att inleda arbetet genom att välja ämne. Man börjar föra dagbok då man bestämt sig för att avlägga mognadsprovet. Det är viktigt att välja ämne omsorgsfullt, eftersom ämnet ska motivera den som gör arbetet och det måste finnas tillräckligt information om det. Ämnet bör även vara ett sådant som är lätt att behandla på olika nivåer: på en internationell, nationell, lokal och personlig nivå. När man funnit rätt ämne börjar man fördjupa sig i undersökningen.

Undersökningen eller forskningsdelen är den del av mognadsprovet som kräver mest tid, eftersom den som avlägger provet i den på ett mångsidigt sätt och med hjälp av olika informationskällor fördjupar sig i det ämnesområde som valts. Samtidigt bör man föra dagbok över vilka känslor arbetet väcker och hur processen fortskrider. Aktivitetsdelen förverkligas när forskningsdelen är klar. Självutvärderingen görs sist.

4.1. Hur välja ämne?

För Världsmdeborgarens mognadsprov väljer den som ska avlägga provet ett ämne som intresserar henne eller honom, ett ämne med globala dimensioner. Mångkulturalism, mänskliga rättigheter samt miljö- och utvecklingsfrågor är exempel på passande ämnesområden. Den som avlägger provet bestämmer själv det exakta innehållet.

Tidigare mognadsprov har handlat om bland andra följande ämnen:

hinduism	barnarbetskraft
sagofigurer	abort
indianer	ätstörningar
inuit	HIV/AIDS
skönhetsideal	rent vatten
maya- och inka-	gatubarn
indianer	barnsoldater
kvinnors ställning	terrorism
adoption	

Populära ämnen är sådana som inbegriper olika etniska grupper samt jämförelser av olika kulturer, religioner eller länder. Lågstadieelevers arbeten kan ibland handla om till exempel någon djurart, medan de ämnen som äldre världsmdeborgare väljer kan behandlas mycket akademiskt. Världsmdeborgarens mognadsprov lämpar sig ypperligt som ett led i förberedelserna inför ett Modell-FN. Eleven kan i provet skriva om det land som den företräder och om förberedelserna för mötet. Båda processerna stödjer varandra.

I det följande visas genom ett hur ett ämne kan kopplas samman med flera olika undervisningsämnen.

Exempel på ämne:

Konventionen om barnets rättigheter; artikel 28 och 29; Barnets har rätt till en kvalitativ och avgiftsfri grundläggande utbildning (artiklarna är förkortade i denna text).

Det är bra att förbereda ämnet genom att till exempel utnyttja de skolbesök som olika organisationer erbjuder, då de besöker skolor och berättar om barns rättigheter. Det finns också en hel del färdigt material, så handledaren kan också själv hålla en introduktion i ämnet. Hela klassen eller gruppen kan i mognadsprovet koncentrera sig på konventionen om barnets rättigheter och varje elev eller grupp kan välja exempelvis en artikel som de fördjupar sig närmare i. Ämnet kan behandlas ur olika synvinklar och inom nästan vilket ämne som helst.

I religion och livsåskådningskunskap kan man till exempel fundera på varför en konvention om barnets rättigheter överhuvudtaget behövs och varför olika länder bryter mot konventionen. Med religion som perspektiv kan man också fundera på om religioner kan främja eller kanske hindra att konventionen efterlevs.

I historia kan man fördjupa sig i barnkonventionens historia och till exempel utbildningens historia i Finland.

I geografi kan man bekanta sig med barnets rättigheter inom någon viss kultur och med barnets rätt till utbildning. I samband med detta kan man jämföra förhållandena i skolan i Finland med dem i något annat land.

I samhällskunskap kan man granska barnets ställning i olika länder och hur barns rättigheter förverkligas. Man bekantar sig även närmare med konventionen om barnets rättigheter och Förenta nationerna. Vilka åtgärder har man vidtagit i Finland och på annat håll för att implementera konventionen?

I modernmålet kan man som en del av aktivitetsdelen öva till exempel att hålla föredrag eller att skriva en artikel. I modersmålet kan man också skriva själva forskningsdelen. I främmande språk kan man söka information för mognadsprovet från utländska media.

I bildkonst kan man planera och förbereda material för presentationen.

4.2. Varifrån kan man börja undersökningen?

Det lönar sig att skaffa material för undersökningsdelen från olika källor och på olika sätt. Bibliotek, publikationer och internet är bra platser att börja på. Ypperliga källor är även universitetens och organisationers undersökningar, publikationer från FN, internationella avtal och specialutredningar som hänför sig till ämnet. Det här avsnittet erbjuder idéer för informationssökning och behandling av informationen.

Det är viktigt att avgränsa forskningsområdet och det hjälper en att hitta information om just det rätta ämnet. Det lönar sig att undvika alltför omfattande ämnesområden. Forskningsfrågor som görs upp i början kan hjälpa studenten att komma igång med sin undersökning. Med hjälp av forskningsfrågorna söker man svar och information om just det ämne som undersöks.

Det lönar sig att använda många olika sätt för att leta efter information och man

bör alltid förhålla sig kritiskt till den information man finner. Nedan finns en lista med tips på var man kan hitta information.

Webbplatser: Wikipedia används ofta som källa, men ska inte anses vara det enda stället att hitta information. Man bör förhålla sig mycket kritiskt till den information som finns på Wikipedia. Med hjälp av Google kan man med de rätta sökorden finna många nyttiga länkar, men då man rör sig på internet är det bra att hela tiden förhålla sig väldigt kritiskt till det man läser. Det finns väldigt mycket information och det är bra att granska hur tillförlitlig den är.

Bibliotek: Det lönar sig att bekanta sig med utbudet i biblioteket i den egna skolan och i närbiblioteket. Om det inte finns information om ämnet i närbiblioteket eller om böckerna är mycket föråldrade kan man göra fjärrlån och därigenom komma åt utbudet i bibliotek på andra orter. Det lönar sig även att bekanta sig med webbplatsen www.makupalat.fi (på finska). Äldre världsmedborgare uppmuntras att bekanta sig med universitetsbibliotekens utbud. Skönlitteratur och filmer är ett sätt att närma sig ämnet. Ett intressant biblioteksalternativ är också ett levande bibliotek.

Forskning: Forskning om ämnet lönar det sig att söka genom universitetens, forskningsinstituts och internationella organisationers bibliotek och internetsidor.

Organisationer: Man hittar bra information på organisationers hemsidor, men i mån av möjlighet lönar det sig också att fråga om det är möjligt att besöka organisationen. Många gånger delar organisationer ut mycket bra material och där arbetar sakkunniga människor som gärna svarar på frågor. Intervjuer och enkäter riktade till föreningsaktiva är också ett bra sätt att skaffa information. Man kan bekanta sig med de utredningar, rapporter och den statistik som FN:s olika organ, internationella organisationer och medborgarorganisationer gjort.

De rekommendationer och program som fastställs i avtal mellan regeringar hjälper en att gestalta den internationella dimensionen.

Dagstidningar: Det lönar sig att följa med dagstidningarna under hela den tid då man arbetar med mognadsprovet. Det lönar sig att, utöver den lokala tidningen, även jämföra hurdan information andra tidningar förmedlar om ämnet. Om det inte finns information om ämnet i tidningar kan det vara skäl att fråga sig varför det är så. På biblioteken finns det ofta olika dagstidningar, såväl inhemska som internationella. På internet kan man också på många olika sätt bekanta sig med hur olika tidningar förmedlar nyheter.

Medieuppföljning: Vi rekommenderar att man följer med media under hela mognadsprovet. Det är bra att, förutom inhemsk media, även följa med internationell media. Det kan vara intressant att jämföra hur olika tidningar rubricerar samma ämne. Det är bra att klippa ut artiklarna och bifoga dem till mognadsprovet. Det lönar sig att uppmuntra elev-

erna att fundera på artiklar och att kommentera deras innehåll till exempel i dagboken.

Intervjuer, enkäter och gallupundersökningar är också bra sätt att skaffa information på. De är bra omväxling till annan informationssökning och att skriva rapporten.

Inför intervjuerna är det bra att på förhand fundera på vad det är man vill ha information om. Frågorna bör vara tydliga och uttänkta på förhand. Man kan skicka ett utkast på frågorna på förhand till dem som ska intervjuas så att de i sin tur kan förbereda sig på intervjun. Intervjuerna kan bandas in, vilket gör det möjligt att efteråt lyssna på dem i lugn och ro och plocka ut de saker som är relevanta för ämnet. Man kan också göra intervjun per telefon eller per e-post. Den som intervjuas har rätt till integritetsskydd, man bör alltså fråga om den som intervjuas vill vara anonym. Namnet får absolut inte publiceras om inte den som intervjuas gett sitt tillstånd till det. Enkäter kan göras skriftligt och det är bra att utföra dem så att de som svarar på dem kan delta anonymt.

Studiebesök till exempel till organisationer, myndigheter, produktionsanläggningar eller museer är bra sätt att kartlägga ämnesområdet.

När man samlat in tillräckligt information är det bra att på nytt gå igenom sina forskningsfrågor och fundera på vilket ämnesområde man egentligen ville fördjupa sig i. Undersökningen spårar lätt ur, så det är bra om handledaren hjälper den som utför mognadsprovet att hålla sig till ämnet. Den studerande kan byta ämne under processen gång, om det finns sakliga grunder och den studerande hittat en ny och intressantare infallsvinkel. Om man byter ämne bör det noteras i dagboken. Då den studerande skriver undersökningsdelen är det önskvärt att den studerande för fram sina egna åsikter och tankar. Det är bra om en text visar att den studerande har bearbetat informationen och lärt sig av den. Det lönar sig att fästa uppmärksamhet vid källhänvisningarna.

4.3. Vilken form kan mognadsprovet ha?

Dagboken

Dagboken som en del av Världsmiddagsgästarens mognadsprov skrivs antingen i ett skilt häfte med kulspetspenna och tydlig handstil eller på dator. Dagboken kan också samlas på en cd-rom. Det är viktigt att dagboken är tydlig och att de extrakt från media som används är sakligt dokumenterade. Om dagboken skrivs på dator kan man skanna artiklarna och göra dem till en del av dagboken. Om man skriver dagboken i ett häfte bifogas kopior av artiklarna.

Undersökningen

Slutprodukten av undersökningen kan samlas på en cd-rom eller i textform. Om man gör arbetet skriftligt är det bra att skriva det på en data- eller skrivmaskin och arbetet bör vara tydligt när det skickas in för utvärdering.

Målsättningen för undersökningen är att få en bild av:

A. Den internationella verklighet, som utgör bakgrunden till det valda ämnet. De globala faktorer som inte nödvändigtvis synliggörs i läromaterial eller överskrider nyhetströskeln är en del av den internationella verkligheten.

B. Den nationella nivån, det vill säga ämnets olika dimensioner ur ett fmskt perspektiv. Hurdan information och vilken bild ger lagar, utrikespolitiska ställningstaganden och riktlinjer, inrikespolitiska riktlinjer, utbildnings- och forskningspolitik, medborgarorganisationer, konst eller media av det valda ämnet? Hur framstår det i förhållande till den bild som den internationella kunskapsmiljön ger?

C. Den lokala dimensionen av det valda ämnet. I den här delen granskas mer vilka känslor, attityder och föreställningar ämnet framkallar än vilka fakta som finns om det. Det lönar sig att samla informationen genom att iaktta samhället omkring en, synsätt som förekommer på ens hemort eller i ens skola samt genom att samla information till exempel via intervjuer. Om man inte hittar information eller om folk inte har någon åsikt, är även det ett ställningstagande som man kan dra vissa slutsatser av. Målsättningen med den lokala delen är att studenten tränas i att bedöma den inverkan känslor, attityder och föreställningar har på människors åsikter och agerande.

D. Det personliga, dvs. den information och erfarenhet som individen själv har. Hur den som utför mognadsprovet förhåller sig till ämnet är något som formas under arbetets gång. När man samlar information från olika

källor, börjar man även skapa sig en helhetsbild. Man bildar åsikter och synpunkter. Varje människa har också sin egen individuella kunskapsmiljö som består av information och erfarenheter man införskaffat tidigare. En välgjord dagbok kan utgöra det personliga, men det är bra att föra fram sina egna tankar också i andra delar av arbetet.

I det följande visas hur exempelämnet Konventionen om barnets rättigheter artikel 28 och 29 kan behandlas på olika sätt och på olika nivåer (internationell, nationell, lokal och personlig). Bifogat (*bilaga 3*) finns en allmän lista på stödjande frågor som kan hjälpa studenterna att behandla det ämne de valt på alla behövliga nivåer (internationell, nationell, lokal och personlig).

Stödfrågor till exempelämnet (Konventionen om barnets rättigheter; artikel 28 och 29 Barnets rätt till en kvalitativ och avgiftsfri grundläggande utbildning) **för behandling på olika nivåer (internationell, nationell, lokal och personlig):**

Personlig nivå:

På den personliga nivån bör saker behandlas via ens egna tankar. Vad man lärt sig kommer fram i texten genom ens åsikter och tankar. Arbetet måste visa att eleven har tänkt över saker och bearbetat den information han eller hon hittat och inte bara kopierat det direkt från internet eller en bok.

Det är bra att bland annat fundera på hur artikeln förverkligas i ens eget liv: Vilka rättigheter har elever? Vilka rättigheter förverkligas nödvändigtvis inte och varför inte? Vilka tankar väcker den nya kunskas-

ATT AVLÄGGA MOGNADSPROVET

pen? Hur skulle det kännas om vi i Finland inte hade möjlighet att gå i skola? Hur skulle det påverka elevens liv?

Lokal nivå:

Man bekantar sig med ämnet genom sin skola, sina egna fritidsintressen, tillsammans med familj och vänner, där man bor. Hurdan är din skola? Finns det elevkårsverksamhet i skolan? Får eleverna vara med och fatta beslut om sådana saker som berör dem i skolan? Hur mycket talar man och förhandlar man om olika saker? Den här kunskapsmiljön är det bra att bekanta sig med till exempel genom intervjuer och enkäter.

Nationell nivå:

På den nationella nivån strävar man till att gestalta ämnet ur statens synvinkel. Hurdan information och vilken bild ger det egna landets lagar, utrikespolitiska ställningstaganden och riktlinjer, inrikespolitiska riktlinjer, utbildnings- och forskningspolitik, medborgarorganisationer, konst och media?

På vilket sätt kan barn delta i beslutsfattande på nationell nivå? Har du hört talas om barnens regering? Det är bra att bekanta sig med den nationella nivån till exempel genom de olika organisationerna och förbunden för gymnasieelever. Organisationer som driver barnens sak är till exempel: Mannerheims Barnskyddsförbund, UNICEF, Rädda Barnen rf, och stiftelsen Plan Finland. Har Finland ratificerat konventionen om barnets rättigheter och på vilket sätt avspeglas det i vår nationella lagstiftning?

Internationell nivå:

Barnkonventionens historia och själva konventionen är ett bra sätt att behandla den internationella dimensionen. Om man jämför situationen i Finland med situationen i något annat land får arbetet även en internationell tilläggsdimension. Det är viktigt att vara medveten om det internationella sambandet i fråga om konventionen. Millemålen är också ett bra sätt att behandla strävandena att förändra saker på internationell nivå. Varför finns konventionen om barnets rättigheter och varför är artiklarna som handlar om utbildning viktiga? Varför har millemålen gjorts upp och vilka mål har med utbildning att göra?

Aktiviteten

Var och en kan förverkliga aktivitetsdelen som den vill. Man behöver inte utföra aktiviteten ensam, man kan göra den tillsammans med någon annan som avlägger mognadsprovet eller med någon utomstående. Aktivitetsdelen inkluderar en skriftlig beskrivning som presenterar den aktivitet man utfört. Det är viktigt att komma ihåg vad man gjorde och var man gjorde det, möjliga andra deltagare, vilken respons aktiviteten fick samt sina egna tankar kring aktiviteten.

Självutvärderingen

Det är bra om självutvärderingen får en tydlig separat del i slutet av arbetet. För unga elever eller specialelever som kan ha svårt att uttrycka sig skriftligt kan man använda till exempel den blankett för självutvärdering som finns bifogad (*bilaga 2*) som hjälp eller anpassa den så den passar för elevens behov.

4.4. Hur ska källor anges?

Källkritik är en viktig del av undersökningsdelen. Det är bra att fundera på vem som kommer till uttryck i de källor som använts och om det finns några bakgrundsfaktorer som påverkar vilken form budskapet har. Det är också en del av undersökningen att identifiera egenskaperna hos olika sorters källor. Kommentarer kan antecknas i dagboken.

Att ange källor:

De källor som använts, liksom även namnen på dem som intervjuats eller platser man gjort studiebesök på bör anges i källförteckningen. Även material från internet och källhänvisningar för bilder bör anges. Den grundläggande

regeln är att man inte får presentera något som någon annan skrivit, sagt eller publicerat som sitt eget, utan källan ska alltid nämnas. Direkta citat bör anges med citattecken och fotnot i direkt anknytning till texten (det räcker med författarens namn), bildernas källhänvisningar kommer under bilden. Andra källor anges i källförteckningen i slutet av undersökningsdelen. Nedan visas genom exempel hur olika källor bör anges i källförteckningen. Om mognadsprovet görs som slutarbete eller kandidatavhandling kan man använda sig av institutionens riktlinjer för källhänvisningar.

Att dela in källor

Skriftliga källor

- författare
- namn på verk eller artikel
- förlag eller utgivare
- tryckår och tryckort

Exempel:

Frida Författare: Världsmedborgarens mognadsprov. Finlands FN-förbund, 2009, Helsingfors.

• om det är frågan om en artikel som är en del av ett mer omfattande verk bör även verkets upphovsuppgifter nämnas

Exempel: Ville Världsmedborgare: Hur anger jag källor? i verket Olle Ordnare: Källhänvisningar. Finlands FN-förbund, 2009, Helsingfors.

Tidningsartiklar

- artikelns författare
- utgivare
- datum

Exempel: Tina Tidning, Världsmedia, 29.09.2009.

Internetkällor

- Internetsidans adress
- datum, då informationen hämtades

Bilder

- namnet på den som tagit bilden
- tidpunkt när bilden är tagen
- ur vilket material bilden är tagen (artikel, publikation, internet se instruktioner ovan)

Studiebesök

- plats
- tidpunkt
- vem man träffade

Exempel: Helsingfors, 29.09.2009, Vicke Värld.

Intervjuer

- namnet på den som intervjuades (om hon eller han gett sitt tillstånd till det)
- tema eller rubrik för intervjun
- tidpunkt för intervjun
- intervjuare

Exempel: Ida Intervjuad, Barns rättigheter, 29.09.2009, Isak Intervjuare.

Det färdiga arbetet

Mognadsprovet returneras i sin helhet till Finlands FN-förbund för bedömning. Den som gjort det får om han eller hon så vill en personlig utvärdering av sitt arbete och ett intyg på det. Utvärderingen och intyget är avgiftsbelagda. Priserna hittar du på Finlands FN-förbunds hemsidor.

Intyget över mognadsprovet kan användas när man söker jobb, eftersom det visar på kunskap om det ämnesområde man valt för mognadsprovet. Intyget kan fungera som ett

viktigt dokument för fortsatta studier genom att ersätta någon kurs eller studiehelhet, vilket förstås beror på läroinrättningen. Att avlägga mognadsprovet hjälper en också att utveckla sin förmåga att leta upp information och att iakttä sin egen utveckling under en dylik process.

Med hjälp av följande lista är det bra att kontrollera om arbetet innehåller alla delar som krävs och om ämnet behandlats tillräckligt mångsidigt på olika nivåer:

Kontrollera att ditt arbete innehåller:

- En dagbok som också innehåller egna tankar utöver det att den beskriver arbetsprocessen
- En undersökning som inkluderar mångsidig information från olika källor och på alla nivåer (internationell, nationell, lokal och personlig)
- En aktivitet och beskrivning av den
- En självutvärdering
- Källförteckning och källhänvisningar i samband med texten
- Faktureringsadress och önskemål som möjligen inverkar på tidtabellen för bedömningen

Visst har du väl gjort en säkerhetskopia av ditt arbete!

På våra internetsidor (www.ykliitto.fi) finns det i informationsdatabanken en diaserie (på finska) om Världsmedborgarens mognadsprov. Den kan hjälpa handledaren att presentera metoden för de studerande. På sidorna finns också en anmälningsblankett och hela innehållet i denna handbok. För den som utför arbetet finns en skild broschyr om Världsmedborgarens mognadsprov. I broschyren presenteras allmänt vad mognadsprovet handlar om. Om ni har frågor, kontakta utbildaren på Finlands FN-förbund. Vi hjälper gärna ifråga om att handleda och avlägga Världsmedborgarens mognadsprov.

Bilaga

Bilaga 1

Till stöd för självutvärderingen

- Varför och hur valde du just ditt tema? Varför är det viktigt för dig?
- Vad lärde du dig genom att avlägga provet? Vilken ny faktakunskap fick du? Hur ökade din internationella, nationella, lokala och personliga kunskap? Noterade du förändringar i ditt synsätt eller dina attityder?
- Vad lärde du dig om dig själv under processen? Vad lärde du dig om dig själv som självständig studerande?
- Vilka var de svåraste / lättaste skedena och stunderna med tanke på arbetet?
- Hur framskred arbetet? Fanns det hinder för arbetets framskridande? Om det fanns hinder, hurdana var de? Vad kan de ha berott på? Hur löste du de svåra situationerna? Fick du motstridig information och hur handskades du med den eller med dina egna känslor?
- Hur upplevde du de olika delarna av arbetet? Vad var lättast / svårast? Varför?
- Lärde du dig att söka information mer mångsidigt än tidigare?
- Var hittade du information? Hur valde du var du sökte information och vilka källor använde du? Gick det lätt att utnyttja källorna? Visade det sig att någon av källorna var ensidig eller opålitlig? Varför?
- Hur kändes arbetet som helhet att utföra? Med vad skulle du ha behövt hjälp och stöd?
- Vad skulle du vilja göra i fortsättningen på basis av det du upplevt?
- Vad skulle du vilja ge för råd åt dem som ska börja avlägga Världsmedborgarens mognadsprov?
- Fundera slutligen ännu på:
 - Hur känner jag mig nu när arbetet är utfört?
 - Vem skulle jag vilja tacka för stöd och hjälp som jag fick under arbetets gång?

Bilaga 2

Blankett för självvärdering

Att göra arbete var

Jag lärde mig mycket nytt

Jag lärde mig söka information

Att skriva dagbok var

Aktiviteten lyckades

Samarbetet var

Rita en bildserie av dig själv under provets olika skeden.

Fäst uppmärksamhet vid ansiktsuttrycken.

Bilaga 3

Frågelista för att behandla olika nivåer

Personlig nivå:

Varför valde du det ämne som du gjorde mognadsprovet om? Vad gör det viktigt och betydelsefullt för dig? Hurdana tankar väcker ämnet hos dig? Vad tycker du om all den information du fått under forskningsprocessen? Har du kommit ihåg att kommentera de artiklar du samlat? Har du fört fram dina egna tankar och åsikter i olika skeden av arbetet? Hur skulle du kunna påverka saker? Vad allt lärde du dig under arbetets gång? Självutvärderingen och dagboken är en viktig del av att behandla ämnet på en personlig nivå.

Lokal nivå:

På vilket sätt märks det som du undersökt på den ort där du bor, ur kompisars, föräldrars, invånares och lokala föreningars perspektiv? Hurdana känslor väcker ämnet hos människor omkring dig? Hurdana attityder och föreställningar är förknippade med ämnet i din näromgivning? Har du bekantat dig med vad människor på din hemort har för åsikter? Om folk inte har några åsikter om ämnet, vad kan det bero på? Syns ämnet på något sätt i det som de lokala beslutsfattarna gör?

Nationell nivå:

Hurdan information och vilken bild ger det egna landets lagar, utrikespolitiska riktlinjer, inrikespolitiska riktlinjer, utbildnings- och forskningspolitik, medborgarorganisationer, konst och media? Skulle du kunna ta kontakt med nationella instanser och utreda vad man gjort eller tänkt göra ifråga om ämnet?

Internationell nivå:

Vad är det som gör ditt ämne internationellt? På vilket sätt berör temat alla människor globalt? Har ämnet beaktats i FN:s utredningar, rapporter eller resolutioner? Vad har olika internationella organisationer gjort ifråga om ämnet (FN, EU, olika stater)? Finns det internationell statistik om ämnet någonstans? Går det att granska ämnet ur olika kulturers och länders perspektiv?

Bilaga 4

Läroplanen (LP) och Världsmedborgarens mognadsprov (VMM)

Den grundläggande utbildningen

I Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen (Utbildningsstyrelsen 2004) stipuleras allmänt att undervisningen bör främja ansvarstagande, tolerans och förståelse mellan kulturer. Värdegrunden för den grundläggande utbildningen baserar sig i sin tur på mänskliga rättigheter, jämställdhet, demokrati, att godkänna mångkulturalism samt att bevara naturens mångfald och miljöns livskraft. Världsmedborgarens mognadsprov stöder dessa mål på ett ypperligt sätt. Nedan beskrivs temaområden inom den grundläggande utbildningen och hur Världsmedborgarens mognadsprov stöder dem.

1. Att växa som människa

LP: Det första temaområdet i läroplanen för den grundläggande utbildningen är Att växa som människa. Temaområdet har som mål att stödja elevens hela utveckling och livskompetens. Målsättningen med temaområdet är att eleven lär sig att bedöma det etiska i sina handlingar samt att verka som medlem i en gemenskap genom att ta andra i beaktande och beakta sina egna rättigheter och skyldigheter i gruppen. Jämlikhet och rättvisa är även centrala teman.

VMM: Världsmedborgarens mognadsprovs centrala målsättning är bl.a. att stärka en positiv självkänsla och handleda till ett självständigt kritiskt lärande. Projektet betonar individualitet, men möjliggör även ett stärkande av gemenskapen. Under det att provet görs lär sig den som gör det att iaktta sin egen roll som en del av både den globala och närgemenskapen.

2. Kulturell identitet och internationalism

LP: Det här temaområdet har som mål att eleven lär sig förstå sin finländska och europeiska kulturidentitet och vad den kulturella identiteten betyder för individen och samhället. En väsentlig del av det här temaområdet är att bekanta sig med andra kulturer och livsåskådningar så att eleven får beredskap att fungera i ett mångkulturellt samhälle och i internationellt samarbete.

VMM: I mognadsprovet strävar man till att granska det valda ämnet på olika nivåer: den internationella, den nationella, den lokala och den personliga nivån. Att mångsidigt granska ämnet har som mål att öka förståelsen av olika saker och fenomen och deras globala karaktär samt lägga märke till kopplingarna mellan dem både i sin egen och i en internationell omgivning. Valet av ämne bör tangera internationella och globala frågor, vilket stärker elevens möjlighet att verka i ett mångkulturellt samhälle och elevens förmåga till internationell växelverkan.

3. Kommunikation och mediekunskap

LP: Läroplanens tredje temaområde handlar om kommunikation och mediekunskap.

VMM: I mognadsprovet uppmuntras eleven att följa med media, att kritiskt analysera den information som finns att få samt att mer ingående bearbeta de tankar som nyheterna väcker. Mediekompetens är en av de viktigaste tyngdpunkterna i mognadsprovet. I aktivitetsdelen kan eleven till exempel skriva en artikel för en tidning, en kommentar till insändarspalten eller göra en hemsida på internet, filma en video eller göra en informativ affisch. Kommunikation och mediekunskap är en betydande del av mognadsprovet.

4. Deltagande, demokrati och entreprenörskap

LP: Målsättningen med det här temaområdet är att eleven lär sig olika sätt att delta och påverka samt att förstå betydelsen av demokrati och ansvar i samhället.

VMM: Världsmedborgarens mognadsprov uppmuntrar till att verka aktivt som medborgare i samhället och att kartlägga sina egna möjligheter att påverka. Speciellt aktiviteten i mognadsprovet stödjer det här temaområdet.

5. Ansvar för miljö, välfärd och en hållbar utveckling

LP: Det femte temaområdet inom den grundläggande utbildningen behandlar omfattande ansvar för miljön, välfärd och en hållbar utveckling. Syftet med det här temaområdet är att öka elevens färdigheter och motivation att verka i enlighet med målsättningarna för en hållbar utveckling.

VMM: Genom mognadsprovet fördjupar sig eleverna i de ämnesområden de valt och funderar i sin dagbok på vad de lärt sig. Genom aktiviteten delar man med sig av sin information till andra. Mognadsprovet uppmuntrar till att granska betydelsen av individens egna val och individens möjligheter att påverka globalt.

6. Trygghet och trafikunskap

LP: I det sjätte temaområdet granskas trygghet och trafikunskap. Syftet med temaområdet är att hjälpa eleven förstå de olika dimensionerna av trygghet samt lära eleven att främja ickevåld och fred.

VMM: Världsmedborgarskap är att ta initiativ, att vara företagsam, att inte ge upp, att vara flexibel och att vara kreativ. Det innebär att tro på sig själv och att kunna verka tillsammans. När kunskapen ökar, ökar även förståelsen för saker och andra människor, vilket gör att individen uppskattar andra mer.

7. Människan och teknologin

LP: Centralt för det här temaområdet är till exempel att handleda eleven till att fundera på frågor om etik, moral, välfärd och jämlikhet i samband med teknologi.

VMM: I mognadsprovet bör information inhämtas mångsidigt från olika källor. Teknologin gör det lättare att avlägga provet och internet erbjuder oändligt många möjligheter att hitta information. En kritisk inställning till all information som finns färdig att tillgå och att ifrågasätta saker och ting hör till de grundläggande principerna i mognadsprovet.

Andra stadiet (gymnasier och yrkesläroanstalter)

Temaområden inom gymnasieundervisningen (Utbildningsstyrelsen 2003) är aktivt medborgarskap och entreprenörskap, välfärd och trygghet, hållbar utveckling, kulturell identitet och kunskap om kulturer, teknologi samt kommunikations- och mediefärdigheter. Innehållet i dessa helheter är väldigt lika det i de motsvarande temaområdena inom den grundläggande utbildningen. Den största skillnaden är att temaområdena behandlas mer ingående och mer begreppsligt inom gymnasieundervisningen. Även de målsättningar som finns inom läroplanerna för yrkesutbildningen innefattar ofta väldigt tydligt till exempel fostran till internationalism och hållbar utveckling.

Världsmedborgarens mognadsprov stöder ovannämnda temaområden på ett ypperligt sätt. Mognadsprovet uppmuntrar den som utför det att undersöka sina egna möjligheter att påverka och genom det vad ett aktivt medborgarskap innebär. Genom att ingående bekanta sig med ett specifikt ämnesområde, samtidigt som man beaktar det internationella, nationella, lokala och personliga, förbereder sig den studerade på framtiden. Individens uppfattning om samhället och världen vi lever i vidgas också. Via mognadsprovet lär man sig även utnyttja teknologi både när undersökningen görs och arbetet sammanställts. Provet stärker även både kommunikations- och mediekunskap.

Att bli en världsmedborgare är en process. Det innebär att bry sig, påverka och ta sitt ansvar. Men först och främst är det frågan om att tro på sig själv och att kunna samarbeta med andra.

Världsmedborgarens mognadsprov är en studiehelhet i internationalism som vem som helst kan avlägga. Det är möjligt att avlägga mognadsprovet individuellt eller parvis, i lågstadiet även som grupparbete. Mognadsprovet kan ingå som en del av studierna eller avläggas som en självständig helhet. Handboken för handledare innehåller information om vad Världsmedborgarens mognadsprov är och hur man han handleda dem som utför provet.

Finlands FN-förbund är en samarbetsorganisation för medborgarorganisationer grundad 1954. Förbundet sprider information om Förenta nationernas (FN) principer, målsättningar och verksamhet. Vi förmedlar och producerar information, erbjuder redskap för global fostran samt påverkar FN-politiken. Förbundet är medlem av FN-förbundens världsfederation WFUNA (World Federation of UN Associations).

— *Suomen YK-liitto*

Suomen YK-liitto
Töölöntorinkatu 2 B, 4. krs
00260 Helsinki
www.ykliitto.fi